

گفت‌وگو

کارشناس مسائل بین الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

تاثیر تحریم‌های ثانویه چندین برابر قطعنامه ۱۹۲۹ است

حسن بهشتی‌پور، کارشناس مسائل بین الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به تشریح وضعیت موجود پس از تحریم‌های جدید ترامپ علیه جمهوری اسلامی و اثرگذاری آنها در دوره فعلی پرداخت.

بهشتی‌پور با بیان اینکه تحریم‌ها روی کاغذ بازگشته و آمریکا در عمل اقدام خاصی انجام نداده است، اظهار داشت: «تحریم‌های ثانویه چندین برابر این تحریم‌ها بوده است اما آمریکا بیش از آن به‌شکل قانونی نمی‌تواند تحریمی علیه کشورمان اعمال کند.»

این کارشناس مسائل بین الملل با تاکید بر اینکه آمریکا برای متقاعد کردن افکار داخلی خود مدعی است که مکانیسم ماشه را فعال کرده، گفت: «این درحالی است که مجموعه شورای امنیت و بسیاری از کشورهای دنیا به آمریکا گفته‌اند که با خروج آمریکا امکان فعال کردن مکانیسم ماشه برای این کشور فراهم نخواهد بود.»

وی با یادآوری این نکته که مکانیسم ماشه فقط مختص اعضای ابرجام است، گفت: «تحریم‌های ثانویه چندین برابر قطعنامه ۱۹۲۹ است و قطعنامه ۱۹۲۹ جزء قطعنامه‌های هفتگانه تحت فصل هفتم منشور سازمان ملل است و چندین برابر آن تحریم‌ها از اردیبهشت سال ۹۷ علیه کشورمان اعمال شده است.»

بهشتی‌پور ادامه داد: «در قطعنامه‌های گذشته نفت، گاز و بیمه کشورمان تحریم نبود بلکه صرفا کشتیرانی‌ها در قطعنامه ۱۹۲۹ تحریم بودند.»

وی درگیری نظامی آمریکا با کشورمان را نیز در شرایط فعلی کرونا بسیار بعید ارزیابی کرد و یادآور شد: «آمریکا درحال حاضر درگیر انتخابات خود هم هست و از سوی دیگر اتفاق جدیدی از لحاظ حقوقی در بحث تحریم روی نداده است.»

آمریکا اصرار دارد بگوید تحریم‌های جدیدی علیه ایران اعمال شده بهشتی‌پور با بیان اینکه آمریکا اصرار دارد که بگوید تحریم‌های جدیدی علیه ایران اعمال شده است، متذکر شد: «آمریکا می‌خواهد مدعی شود که عضو ابرجام بوده اما خارج شده، درحالی که آمریکا طبق همان قطعنامه ۲۲۳۱ عضو ابرجام نیست و ازاین‌رو کشور شورای امنیت برای آمریکا نامه زده و تاکید کرده‌اند چون عضو ابرجام نیستید نمی‌توانید مکانیسم ماشه را فعال کنید.»

این کارشناس مسائل بین الملل با اشاره به تهدیدات آمریکا مبنی بر اینکه اگر کسی با ایران همکاری داشته باشد مشمول تحریم ثانویه می‌شود، گفت: «این تحریم نیز کارایی ندارد، چرا که پیش از این چنین روندی وجود داشته و درواقع حرکت جدیدی اتفاق نیفتاده است.»

اسلحه آمریکا برای تحریم جدید ایران دیگر فشنگ ندارد

این کارشناس مسائل بین الملل با تاکید بر اینکه اسلحه آمریکا برای تحریم جدید ایران دیگر فشنگ ندارد، اظهار داشت: «آنچه به‌عنوان تحریم‌های جدید اعلام شده، در گذشته نیز وجود داشته است و همین افراد و نهادهای اعلام‌شده از قبل تحت تحریم بوده‌اند.»

تحریم جدیدی در کار نیست؛ تحریم‌های سال ۹۷ ادامه دارد

وی با یادآوری این نکته که اسم و نهاد جدیدی به تحریم‌های فعلی اضافه نشده و نهایتاً ادامه همان تحریم‌های سال ۹۷ است، گفت: «مکانیسم ماشه به‌معنای «ترتیبات اجرایی بازگشت قطعنامه‌های تحت فصل هفتم منشور سازمان ملل متحد، است اما به‌دلیل طولانی بودن به‌صورت مختصر به‌عنوان مکانیسم ماشه یاد می‌شود.»

بهشتی‌پور در ادامه این گفت‌وگو با بیان اینکه چندین برابر تحریم‌های جدید ترامپ در اردیبهشت ۹۷ وجود داشته است، در پاسخ به این سوال که می‌توان آیا تحریم‌های جدید را به هیاهو برای هیچ تغییر کرد، گفت: «بله، اما نمی‌توان از اصطلاح هیچ استفاده کرد، چراکه در اینجا دو مساله وجود دارد؛ ابتدا اینکه ترامپ می‌خواهد به افکار عمومی خود ثابت کند هیمنه آمریکا زیر سوال نرفته، درحالی که این یک رسوایی است که یک کشور به ترتیبات بین‌المللی پشت کند، همه کشورهای حامی آمریکا نیز اقدام او را غلط می‌دانند، لذا ترامپ برای توجیه این آبروریزی بین‌المللی مدعی است که تحریم‌های جدیدی اعمال کرده است.» به گفته وی وقتی کشوری این تحریم‌ها را جدی نمی‌گیرد، این موضوع عملا به‌معنای هیچ است و همان روند قبلی ادامه دارد. این کارشناس مسائل بین الملل با اشاره به تلاش آمریکا برای قانع کردن افکار عمومی پس از این شکست مفتضاحانه، گفت: «نکته دوم این است که ترامپ می‌خواهد بگوید اعتبار بین‌المللی آمریکا زیر سوال نرفته، درحالی که همه‌می‌توانند اگر دیگران با آمریکا همراهی نکنند، او نمی‌تواند این تحریم‌ها را پیش ببر، هرچند ممکن است در حوزه اقتصادی با آمریکا همراهی داشته باشند که این قضیه از سال ۹۷ آغاز شده است.»

از مخالفت کشورهای مطرح اروپایی با آمریکا تا اعتراض کشور «سنت کیتس و نویس»

بهشتی‌پور در ادامه به اعتراض و مخالفت همه کشورها با آمریکا ازجمله کشورهای کوچک‌و کمتر شناخته‌شده چون «سنت کیتس ونیوس» پرداخت و اظهار داشت: «سنت کیتس و نیوس کشوری کوچک در دریای کارائیب است که تحت استعمار انگلیس بوده و بعدا مستقل شده اما درحال حاضر عضو شورای امنیت شده است و این کشور کوچک به اندازه محله افسریه تهران جمعیت دارد. وقتی این کشور به ایالات متحده نامه رسمی می‌زند که از ابرجام خارج شده‌اید و اجازه ندارید به آن بازگردید، مشخص است که اعتبار بین‌المللی آمریکا زیر سوال رفته است.»

این کارشناس مسائل بین الملل با یادآوری اینکه کشورهای مختلفی به آمریکا نامه نوشتند و این در کل طول تاریخ سازمان ملل بی سابقه است، گفت: «آمریکا حتی حریف این کشور کوچک هم نشده و این نشان می‌دهد که آمریکا تا حد چه تحقیر شده است.» وی درعین حال متذکر شد: «ما نمی‌خواهیم کشورها را کوچک ببینیم اما از نظر جایگاه بین‌المللی وسعت، جمعیت، امکانات و مسائل اقتصادی جایگاه خاصی دارد اما این کشورهای کوچک نیز به رئیس دوره‌ای شورای امنیت سازمان ملل نامه‌های جداگانه نوشته‌اند.» بهشتی‌پور یادآوری این نکته که وقتی آمریکا چیزی را در گذشته می‌گفت هیچ کشوری جرات مخالفت نداشت، گفت: «امروز کشورها به‌جایی رسیده‌اند که می‌توانند نامه مخالفت امیز با سیاست‌های آمریکا بنویسند.»

سیاست

آمریکا درحالی مدعی تحریم ۲۷ فرد و مجموعه جدید ذیل احیای قطعنامه‌های پیشین شورای امنیت است که تمامی آنها قبالا و به‌نحوی دیگر تحریم شده بود

تئاتر تکراری در کاخ سفید

«تحریم‌های جدیدنمایشی بوده است. به‌نظر می‌رسد تعداد زیادی از اهداف تحریمی جدید، افراد یا سازمان‌هایی هستند که قبلا تحریم شده‌اند و بسیاری از این تحریم‌ها می‌شد بدون فعال کردن اسنپ‌ک اعمال کرد.»

این توضیح وقتی دقیق‌تر مشخص می‌شود که ما بدانیم تحریم‌های آمریکایی چون کاتسلا، سیسادا و دهه‌ها قانون تحریمی دیگر در این سال‌ها مسئولان و نهادهای ایرانی را ذیل تحریم‌های متفاوتی قرار داده و حالا جزئی کردن آنها و نام بردن از جزء جزء هر کدام نه‌تنها تحریم جدید به حساب نمی‌آید که اقدام موثری هم نیست و تنها تلاش می‌شود بازی جدید و تبلیغاتی دیگری در افکار عمومی آغاز شود.

برای مثال تعداد زیادی از ۲۷ عنوان یادشده در لیست

علاوه‌بر اینکه چنین اقدامی یعنی خواندن اسامی چند فرد بسیار کمتر از چیزی بود که برخی تلاش می‌کردند به‌عنوان نتیجه احیای قطعنامه‌ها عنوان کنند، دقت در اسامی تحریم‌شده هم گویای این است که نه‌تنها اتفاق مهمی رخ نداده بلکه قریب به اتفاق اسامی اعلام‌شده نیز قبلا و به‌نحوی دیگر مورد تحریم قرار گرفته بودند. این تعبیر و تفسیر را البته صرفا کارشناسان داخلی برای اقدام روز دوشنبه آمریکا استفاده نکردند، چراکه از مسئولان بلندیای کشورهای عضو شورای امنیت گرفته تا کارشناسان سیاسی و رسانه‌ای غربی و شرقی عنوان کردند که اتفاقات روز دوشنبه نمایشی بیش نبوده است. ازجمله اینکه اریک برور، تحلیل‌گر و معاون «مرکز بین‌المللی مطالعات راهبردی» توضیح داد:

گفت‌وگو

امیرعلی ابوالفتح، کارشناس مسائل آمریکادر گفت‌وگو با «فرهیختگان» مطرح کرد

تکرار تحریم‌های قبلی برای استفاده انتخاباتی

۶ مقام بلندپایه جمع شده‌اند برای اعلام تحریم‌هایی که در سطح یک بیانیه بود

جمله کلیدی را کرافت گفت: آمریکا تنها شده است چه دیلیلی داشت وزیر دفاع آمریکا هم جلوی دوربین بیاید و حرف بزند؟

بیشتر واکنشی نسبت به این بود که ایالات متحده در یک روزآزمایی بزرگ با جامعه جهانی موفق نشده است. بحث رویارویی با ایران نیست. بحث بر سر این است که جامعه جهانی حتی نزدیک‌ترین متحدان آمریکا هم این را نپذیرفتند. برای اینکه ناکامی تاحدودی تحت‌الشعاع قرار گیرد ۶ مقام ارشد آمریکا جلوی دوربین آمدند و لیستی را خواندند که پیش از این هم تحریم بودند. درسطح بالاتر شخص اول مملکت ایران تحریم بود. اینکه یک سخنگو اضافه می‌کند، تعبیری ایجاد نمی‌کند. این امر تاحدودی مصرف داخلی دارد، همچنین تلاش برای نشان دادن عزم و اراده دربرابر این ناکامی است.

تحریم‌های جدید مصرف داخلی و انتخاباتی داشت

به‌نظر من، جمله کلیدی را کیلی کرافت مطرح کرد. بقیه وزیر بودند و اسامی را خواندند ولی کیلی کرافت گفت برای ما مهم نیست که تنها هستیم و دنیا از ما حمایت نمی‌کند، ما نیازی به مورد حمایت قرار گرفتن نداریم. این نشان می‌دهد آمریکایی‌ها پذیرفته‌اند که درقبال ایران تنها هستند. اگر پمپئو چهار وزیر خارجه را جمع می‌کرد و درکنار هم قرار می‌داد، مثلا وزیر خارجه دومینیک در کنار اومی‌ایستاد، نشان می‌داد آمریکایی‌ها توانسته‌اند یک حمایت بین‌المللی برای خود تشکیل دهند، حتی اگر با دومینیک باشد. به همین دلیل حرکت دوشنبه‌شب بیشتر هدف و مصرف داخلی داشته و اینکه تحریم بود یا نبود، یعنی تحریم‌ها اعلام شود یا خیر، در فشاری که آمریکایی‌ها علیه ایران وارد می‌کنند تغییرری ایجاد نمی‌کند. از این جهت می‌توان گفت تأثیری بر ایران ندارد و تا بخش عمده هم یک مصرف داخلی به‌خصوص انتخاباتی داشته است.

چین و روسیه آماده رویارویی با آمریکا درحوزه امنیتی و بازار تسلیحاتی هستند

سرگئی لاوروف مصاحبه و پاسخ مستقیمی به این اقدام آمریکا داشت. او گفت تحریم‌های تسلیحاتی ایران از ۱۸ اکتبر مرتفع می‌شود و روسیه تحریم‌های آمریکا را به رسمیت نمی‌شناسد. ازربایی شما چیست؟ این موضع را از قبل اعلام کرده بودند و نظر روس‌ها مشخص بود. ببینید فشارها اگر اقتصادی باشند و ایالات متحده بخواهد در چارچوب مسائل اقتصادی جلو برود و فشار را تنها درحوزه اقتصادی وارد کند، دست بالا را دارد، چون اقتصاد آمریکا قوی و دلار آن موثر است و سیستم بانکی نظام‌مندی دارد، لذا کشورها تبعیت می‌کنند. اما اگر وارد فازهای امنیتی مانند ممنوعیت فروش سلاح شود، روسیه و چین در مقابل آن مقاومت می‌کنند، نه‌به‌خاطر اینکه به ایران سلاح بدهند، به این دلیل که آمریکایی‌ها می‌خواهند بازار جهانی سلاح را تنظیم کنند. این فشار آمریکا تنها درمورد ایران نیست، مثلا به ترکیه فشار وارد می‌کنند که متحد

خودشان است تا از روس‌ها فلان سامانه هوایی را خریداری نکنند. فشار به‌هند وارد می‌کنند تا از روس‌ها فلان هواپیمای جنگنده را خریداری نکنند. الان بحث بر سر بازار تسلیحاتی است و بهانه آن هم ایران است. به همین خاطر روس‌ها مقاومت می‌کنند. به‌احتمال زیاد ساختار بازار تسلیحاتی روسیه و چین به گونه‌ای طراحی شده یا از این به بعد طراحی خواهد شد که نسبت به فشار اقتصادی آمریکا آسیب‌پذیری حداقلی داشته باشد، یعنی اگر شرکت‌های چینی و روسی مجبور شوند به‌خاطر مبادلات دلاری و بانکی تا حدودی تبعیت کنند و چشم خود را دربرابر فشار آمریکا ببندند، درحوزه اسلحه‌سازی و کمپانی‌های اسلحه‌سازی روسیه و چین به‌گونه‌ای دیگری عمل می‌کنند. از این جهت واقعا روس‌ها و چینی‌ها آماده رویارویی با آمریکا بر سر این قضیه هستند. این آمریکاست که باید تصمیم بگیرد روسیه و چین را می‌خواهد مجازات کند یا خیر. درباره این نمی‌توان صحبتی کرد. مواضعی که روسیه و چین اتخاذ کردند، این است که مصمم هستند این کار را انجام دهند. ممکن است تا پیش از انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا دست به اقدامی نزنند که تحریک‌آمیز به‌نظر برسد. اگر تکلیف انتخابات مشخص شد به‌احتمال زیاد روسیه و چین وارد معامله تسلیحاتی با ایران خواهند شد و احتمالا تمام عواقب و پیامدها را بررسی و‌خود را آماده کردند تا با این رویکرد تحمیلی آمریکایی‌ها مقابله کنند.

به چه معنا؟ گفتید که اگر تکلیف انتخابات مشخص شود، نتیجه آن ترامپ یا بایدن خواهد بود، میان اینها و موضع روسیه و چین چه تفاوتی است؟

فرق می‌کند، حتی اگر ترامپ هم انتخاب شود در آستانه انتخابات نمی‌خواهند به‌گونه‌ای رفتار کنند که بهانه بهره‌برداری انتخاباتی را به ترامپ بدهد. مثلا از قبل انتخابات قرارداد تسلیحاتی ببندند که ترامپ اقدامی علیه روسیه و چین انجام بدهد و آن را به‌عنوان موفقیت خود دربرابر حفظ امنیت و صلح جهانی اعلام کند و بگوید روسی‌ها و چینی‌ها امنیت جهانی را به‌خطر می‌انداختند و ما تحریم را علیه روسیه و چین اعمال کرده‌ایم.

از این جهت نزدیک انتخابات، معمولا از اقداماتی که باعث شود یکی از نامزدها از آن بهره‌برداری تبلیغاتی کند، رهیز می‌شود. وقتی نتیجه انتخابات مشخص شد و به‌فرض ترامپ رئیس‌جمهور شد، روسیه و چین سیاست‌های خود را پیش می‌برند و در آن صورت ترامپ از آنها بهره‌برداری انتخاباتی نخواهد داشت. از این جهت جس می‌زنم در فاصله‌بین ۱۷ اکتبر تا ۳ نوامبر که چندان طولانی هم نیست، قرار نیست قراردادی امضا یا اجرا شود یا محموله‌ها تحویل داده شود. تا ۱۷ اکتبر قرار نیست اتفاقی رخ دهد، از ۱۸ اکتبر هم لاوروف عنوان کرد منعی نداریم ولی این به این معنا نیست که ۱۸ اکتبر قرار است اقدامی انجام شود. تا کارها را انجام دهند، مذاکراتی صورت گیرد، حرکتی انجام شود به بعد از انتخابات می‌رسد. زمان آن تصادفی از این جهت کوتاه شده است.

ترامپ همچنان بر سیاست‌های ضد جنگ سوار است

با توجه به این شرایط، یک ماه آینده را چطور ارزیابی می‌کنید؟ منتظر تحرکات نظامی با اسسم رمز سورپرایز اکتبر باید بود؟

من نمی‌توانم پیشگویی کنم ولی روندهای کنونی این مساله را نشان نمی‌دهند. دقت کنید نقطه‌قوت ترامپ در داخل آمریکا مواضع ضدجنگ اوست. یکی از عواملی که باعث شد او در سال ۲۰۱۶ در انتخابات پیروز شود، این بود که خود را به‌عنوان چهره ضدجنگ معرفی کرد و دائم گفت این جنگ‌ها را هیالاری کلیتون یا اوپاما راه انداخته‌اند و حتی به هم‌حزبی خود یعنی خانواده‌ش ترمپ حمله کرد که شما جنگ راه انداختید. از این رو سیاست ترامپ به او این توصیه را کرد که برای پیروزی باید بر موج ضدیت با جنگ در آمریکا سوار شود.

اینچنین در انتخابات پیروز شد و الان هم دالما خود را به‌عنوان کسی معرفی می‌کند که می‌تواند جنگ‌های بی‌پایان را تمام کند. می‌گوید هزینه کرد هفت، هشت ترلیون دلاری بی‌دلیل بوده است. ما چاردر خاورمیانه هستیم؟ تنها برای امنیت ارجاعی در خاورمیانه هستیم؟ هرکسی جنگ می‌خواهد باید خود هزینه آن را پرداخت کند.

از طرف دیگر در این فضا که جامعه آمریکا به‌شدت تحت فشار مسائل داخلی چون کرونا، بیکاری، مشکلات و گرفتاری‌های خود قرار دارد، هرگونه ماجراجویی خارجی ریسک بسیار بالایی دارد، مخصوصا برای کسی که مواضع ضدجنگ داشته و مداوم گفته که از سوریه، عراق و افغانستان خارج می‌شوم. ترامپ تلاش کرده تمام اینها را به‌عنوان موفقیت خود ثبت کند و همچنین بگوید من بین اسرائیل و امارات صلح برقرار می‌کنم! لذا اگر جنگی را راه بیندازد که ممکن است با او کنش تند ایران مواجه شود و چانه‌هایی روی دست رئیس‌جمهور آمریکا بماند، شرایط به‌سرعت تغییر خواهد کرد، چراکه او باید در انتخابات پاسخ دهد که چرا سربازان آمریکایی کشته شدند؟ از این جهت آمریکایی‌ها نه‌اینکه رویکرد جنگ را کنار گذاشته باشند، بلکه ابراز جنگ را تغییر داده‌اند. این ابراز در ۲۵-۲۰ سال پیش با موشک و بمباران و پرواز هواپیما بود ولی الان همین کار را با فرامین اجرایی، تحریم‌ها و... انجام می‌دهند. البته ممکن است آمریکا با اقدامات تحریک‌آمیزی انجام دهد، مثلا دو کشتی ایرانی را بازگرد یا توقیف کنند، به این امید که ایران دست به اقدامی بزند که آن اقدام توجیه‌کننده برخورد تندتر آمریکایی‌ها باشد. اما اگر آمریکایی‌ها این کار را کردند و ایران خویشتنداری نشان داد و با درایت از کنار این موضوع گذشت، آن اتفاق رخ نمی‌دهد. مثل اتفاقی که برای پهباد آمریکایی رخ داد و دو پرنده در آسمان ایران مشاهده شد (این روایت آمریکایی‌هاست) و ایران پهباد بدون سرنشین را زد و پرنده‌ای را که ۳۸ آمریکایی در آن بود، نزد سرنشینان می‌قائل به این نیست است اکتبر سورپرایز دونالد ترامپ الزاما یک جنگ با کشوری دیگر، حتی ونزولا یا کوبا باشد. ایران فعلا مقتدرتر از آنی است که آمریکا بخواهد وارد جنگ با ما شود ولی حتی درمورد ونزولا هم به‌نظر نمی‌رسد اقدامی انجام دهند.